

plena de rialles, de la joventut / ---», Alcover (*La Serra*, v. 116). També menorquí: «Greu me sab que siguin dos / i que peguin a un tot sol; / greu me sab d'aquell mussòl, / qui cantava a la verdesca» (amb var. «qui cantava a la barandesca»), Camps Merc. (*Folk. Men.* i, 175).

També passà a d'altres accs., que s'atansen a accepcions de *verd*: 'obscenitat, dites llicencioses': «el poeta tal és massa aficionat a la verdesca»; «sa verdesca en forma de gravadets y cuentos parisiens», *L'ignorància* (DAG.). En fi sembla tenir encara una altra acc. que s'ha escapat a *AlcM* i *DAG.*, com ara 'esponjat, bolar', una llatinadura brescada: «per beure l'aigua ben fresca, / sucre esponjat de verdesca / hi podràs i tot mullar», PdAPenya (*Po. Pop.*, 19). I aquí a penes hi ha intervingut *verd*, i ens trobem encara dins l'ordre de la *bretesca* medieval, entrellat amb clarianes o foradets.

¹ Chabàs (p. 333) va enterament esmaperdut, pensant alhora en una variant de *verdanc*, i en el «verdador del prado o selva» (com deu entendre *AlcM*), tot i que cita el Càntic dels Càntics III, 6, però s'embullava amb el ll. *saltus* 'bosc, congost', que no és català. Igual que la fona, la viola etc., es deu referir a David. Imagino 'la verdesca del salt, el parapet o lladronera des d'on salta'. Es deu tractar de l'evasió de David tirant-se de dalt de la torre del tàlem de Micol: «Sabeu aquell pastor que posava la pedra de la fona / allà on posava l'ull, i en el sarró / la cítara dugué per companyona / --- / Bé se'n recorda la reial princesa / --- / del jorn que fou promesa / --- / del tendre sobresalt / amb què sentia per la mà del jove / polsada l'arpa d'or dintre l'alcova / --- / Bé se'n recorda de la nit cruel / --- aquella nit / que, amb el tebi llençol de nuviàncies / aidava a despenjar-se el seu marit / del niu de ses amors, voltat de llances / ---», en la magnífica versió d'Alcover, *Poemes Bíblics* (Micol, v. 26).

Verdet, verdiana, verdiell, verdigó, verdil, verdina, verdinós, verdisc, V. verd Veràissa, verdissar, V. bardissa (BARDÀ) *Verdissot, V. bordissot* (BORD) *Verdiu, V. verd*

VERDOLAGA, pres del mossàrab *berdolaca (testificat en les variants *bardilāqa* i *barduqāla*), que per la seva banda prové del ll. PORTŪLACA id., derivat de PORTULA 'porteta', a causa de l'opercle que presenta la llavor capsular d'aquesta planta, en forma de porta. □ 1.ª doc.: fi S. XIII.

«--- O de *verdolague* sempre viva ---» (198.21); «lletugues ab agràs o ab vinagre enayguat, o let, o *verdolagues* o leçons, o let d'amelles, o sabrer de lenties mig cuytes, o no mesclades con [com?] la primera ayga», Arnau de Vilanova (*Anal. Sa. Tarra.* xxii, 9, 15); «sements fredes, axí com és de metlló [?] o de carabaça, e de *verdolagues*» en el Llibre de Cuina p. p. el BSCC xvi, 171, que crec igual, o molt afí, al de Sant Soví (c. l'any 1400) p. p. Farauo, on també figura el mot, en aquesta forma en el text de Val. (*BABL* xxiv, 60

79), però amb vocalisme més etimològic, *verdolagues*, en el text de Barcelona (*NCL* xcv, § 187, 192, n. 21). «--- *Verdolagua* --- sia mesa ---», Mtre. Joan, a. 1466, receptes val. (*BABL* vii, 413; V. més cites a *METRE*). El *DAG.* el cita del *Tresor de Pobres*, c. al S. xiv. En lexicografia des del *DT*o. 1670.

I ja en el Busa-N. 1507, si bé en una variant «*verdagola*: portulaca» que potser no és més que una errada tipogràfica (?); de tota manera Alart en l'*InuLC* troba dues o tres vegades *verdolaga* en altres versions de Nebrixa, on afegeix una variant diferent trobada en doc. ross. de 1433, que potser reflecteix la var. mossàrab *bardilāqa*: «ayga de *bardalagues*, una liura» (S. 182); en efecte JTeixidor dóna *verdēlaga* i *verdolaga* com a formes del Princ. (*Flora Farm.*, 902), i el *DAG.* 'addueix encara un *verdilaga*, sense cita.

Ben generalment coneguda fins avui en tot el territori de la llengua; Escrig (1851) posa *verdulaga* com a val. De viva veu només conec la forma normal: de moltes comarques del cat. central; i arran mateix de Bna., els hortolans del Prat m'ensenyaven *berdulāgos* creixent com mala herba pels conreus: tenien una tija vermellosa i corbada, al volt de la qual sortien les fulles, verdes (1932); cosa semblant explica Aguiló en el *DAG.*, del Pla del Llobregat, on ell vivia; entre el Llobregat i el Penedès, a Castellví de Rosanes em mostraven també «*berdulāga* de bosc» (1953); *verdolaga* tarr., *BDC* vi, 51; xvii, 44. Com a val. tinc nota que el meu informant d'Alfàs, ocellaire, pràctic del terme i poeta popular, collia *verdolāga* per a les seves caderneres (1963).

Havent-me ocupat extensament en l'art. del *DCEC/DECH* (v. 788-9) de la documentació, explicació i etimologia d'aquest mot i dels seus equivalents romànics i no romànics, podem remetre-hi, i limitar-nos a resumir-ne alguns punts.

El mot es troba en fonts hispano-àrabs abans que en català, i bastant més encara, que en les altres llengües romàniques [cast., 1490] i europees; només l'oc. *bortolaiga* és també força antic; és possible que *Berthulague*, nom d'un mas en país basc-francès (terme d'Ithorrots-Olhaibi, prop del límit gc.; PRaymond, *DiTopB-Pyr.*, s. v., ja *Batrulague* l'any 1477) vingui d'aquest nom de planta (passat que sigui un nom amb el sufix collectiu basc -aga, però no sé quina arrel). Quant al cogn. *Verdolay* que el *DAG.* assenyala en el Princ. en els Ss. xvi-xvii, avui també nom d'un veïnats de 67 edificis a 5 km. de Múrcia, encicl. Espasa), potser més aviat prové del NP jueu *Barzilai*.

⁵⁰ En botànics musulmans es troba *bardilāqas* en plural, com a nom de la mateixa planta, en l'andònim sevillà de 1100; i avui persisteix en parlars del Nord d'Àfrica, ja registrat com *barduqāla* en Abderrazzaq d'Alger, *bordlāqa* a Tunís, *bādilāqa* i *bontilāqa* en els algerians Humbert i Beaussier (Simonet, *Gloss.*, 45-46; Dozy, *Suppl.* i, 58.69); més alterat *bolučāqa* en Abenalbèitar i en el nostre Abenbeclarís; res a veure amb aquest nom té *BOLOMAGA*, que designa una altra herba, pitjor i enterament diferent.